SFPA
Slovak Foreign Policy Association

Технічні бар'єри в торгівлі і оцінка відповідності продукції в торгівлі між ЄС і Україною

Юрай Кнопп

norway grants

Видано в межах проекту Обмін ноу-хау європейської інтеграції, а також досвідом прикордонного співробітництва між Словаччиною, Норвегією і Росією з Україною, CBC01014

Дослідження з міжнародних відносин d04

Партнери:

SFPA
Slovak Foreign Policy Association

Slovak Chamber of Commerce and Industry
Prešov Regional Chamber

Співфінансування:

norway grants

Видано в межах проекту Обмін ноу-хау європейської інтеграції, а також досвідом прикордонного співробітництва між Словаччиною, Норвегією і Росією з Україною, CBC01014
Сума гранту для проекту: 354 119, - EUR.
www.norwaygrants.org

Проект фінансується з Норвезького фінансового механізму й державного бюджету Словацької Республіки.
Програма SK08 – Транскордонне співробітництво: „Словаччина – Україна: Співпраця через кордони“

Проект фінансується з Норвезького фінансового механізму й державного бюджету Словацької Республіки.
Програма SK08 – Транскордонне співробітництво: „Словаччина – Україна: Співпраця через кордони“ – „Slovakia – Ukraine: Cooperation across the Border“.

Технічні бар'єри в торгівлі і оцінка відповідності продукції в торгівлі між ЄС і Україною

Юрай Кнопп

Братислава 2016

© Дослідницький центр Словацької асоціації зовнішньої політики

Опубліковано:
Дослідницьким центром Словацької асоціації зовнішньої політики
Староместька 6/D, 811 03 Братислава

Офіс у Прешові:
Главна 11, 080 01 Прешов, Словаччина
www.sfpa.sk

Автор: Юрай Кнопп
Рецензент: Петер Брезані, Володимир Бенч
Надруковано: ADIN s.r.o., Prešov

ISBN 978-80-89356-66-9

Зміст

Ліквідація технічних бар'єрів у торгівлі між ЄС і Україною на основі DCFTA 4

Імплементація технічних регламентів і стандартів ЄС у Словацькій Республіці 10

Оцінка відповідності та сертифікація визначених виробів за ЄВРОПЕЙСЬКИМИ технічними регламентами і стандартами 13

Директиви нового підходу 15

Нотифікація і нотифіковані органи 18

Взаємне визнання оцінки відповідності і акцептування виробів 19

Безпечна продукція і захист споживача в ЄС (СР) 22

Органи торгового контролю відповідно до закону № 264/1999 Зб. з. 24

Контроль відповідності виробів, що походять з третіх країн при імпорті в ЄС (СР) 26

Ідентифікація небезпечних споживчих виробів 27

Обов'язки інформування в питаннях безпеки виробів 28

Ліквідація технічних бар'єрів у торгівлі між ЄС і Україною на основі DCFTA

Крім тарифних бар'єрів у торгівлі, ліквідація яких є основною метою DCFTA, наступною важливою метою є також ліквідація технічних бар'єрів у торгівлі і взаємне визнання результатів тестів і/чи декларацій про відповідність та сертифікатів про відповідність вибраних технічних властивостей визначених виробів, що стосуються безпеки і охорони життя людей, тварин та навколишнього середовища відповідно до технічних приписів і норм, що мають значний вплив на торгівлю і являють собою предмет угоди СОТ (далі лише „угода про технічні бар'єри в торгівлі").

Угода про технічні бар'єри в торгівлі і технічні перешкоди в торгівлі й технічному співробітництві між Євросоюзом і Україною були введені в DCFTA як розділ 3, ст. 53 – 58. Застосування свободи доступу і вільного руху товарів, вироблених в Україні, на єдиний ринок ЄС регулюється ст. 56 ГВЗСТ (DCFTA)[1], де йдеться про апроксимацію в галузі технічних регламентів, стандартів і оцінки відповідності згідно із законодавством і стандартами ЄС. Для апроксимації технічних регламентів і стандартів Україна має обов'язковий графік, викладений в додатку III до ГВЗСТ.

З огляду на те, що Словаччина проходила процес апроксимації технічних регламентів і стандартів з ЄС у період перед вступом в ЄС, що тривало з 1997 по 2003 рр., коли була підписана угода PECA між Сло-

---

[1] *Article 56:*
Approximation of technical regulations, standards, and conformity assessment

1. Ukraine shall take the necessary measures in order to gradually achieve conformity with EU technical regulations and EU standardization, metrology, accreditation, conformity assessment procedures and the market surveillance system, and undertakes to follow the principles and practices laid down in relevant EU Decisions and Regulations (1).
2. With a view to reaching the objectives set out in paragraph 1, Ukraine shall, in line with the timetable in Annex III to this Agreement:
   (i) incorporate the relevant EU *acquis into* its legislation;
   (ii) make the administrative and institutional reforms that are necessary to implement this Agreement and the Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products (hereinafter referred to as the "ACAA") referred to in Article 57 of this Agreement; and
   (iii) provide the effective and transparent administrative system required for the implementation of this Chapter.
3. The timetable in Annex III to this Agreement shall be agreed and maintained by the Parties.

ваччиною і Євросоюзом, у розділі про технічні бар'єри в торгівлі і їх поступовій ліквідації в торгівлі між Євросоюзом та Україною ГВЗСТ ми прагнули пояснити процес апроксимації в даній галузі з боку України на прикладі Словацької Республіки.

Тому в цьому розділі наводяться як зони визначених виробів за технічними регламентами і нормами ЄС, так і процедури оцінки відповідності виробів з технічними стандартами і нормами ЄС, де оцінка відповідності є єдиним документом для вільного доступу і руху товарів на спільному ринку Євросоюзу (28).

Україна взяла на себе зобов'язання апроксимувати всі чинні постанови і директиви, що стосуються горизонтального і вертикального європейського законодавства в цій галузі. Складовою частиною процесів оцінки відповідності є акредитація випробувальних лабораторій і органів з сертифікації для окремих директив (галузей промисловості) відповідно до європейських правил, що є досить актуальним завданням для повної рівноцінності українських випробувальні лабораторій як акредитованих організацій для тестування і оцінки відповідності до вимог, що діють на внутрішньому ринку ЄС (28).

До повної акредитації українських організацій у функції авторитетних органів, що проводять тестування й сертифікацію за європейськими технічними стандартами і нормами, українські експортери повинні будуть забезпечити оцінку відповідності за стандартами і нормами ЄС від акредитованих органів, розміщених в Євросоюзі (див. дата-базу NANDO).

Іншим новим обов'язком українських експортерів є також маркування виробів, які отримали оцінку відповідності за європейськими стандартами і директивами нового підходу (так зв. New Approach Directives) знаком відповідності CE.

Не в останню чергу українські експортери повинні при виході на внутрішній ринок ЄС дотримуватися європейського законодавства щодо захисту прав споживачів, що стосується відповідальності виробника за ушкодження, завдані дефектною продукцією, а також Директивою про загальну безпеку продукції. На захисті прав споживачів також стоїть європейське законодавство про маркування виробника або його уповноваженого представника на внутрішньому ринку ЄС, який приймає рекламації щодо дефектних виробів і пред'являє вимоги за рахунок виробника. Врешті решт українські експортери будуть зобов'язані надавати інформацію про склад продуктів харчування, косметики і фармацевтичних препаратів на національній мові держав-членів ЄС, щоб мати можливість вільно виходити на ринок Євросоюзу.

З огляду на масштаби технічних стандартів і їх поступової апроксимації з боку України, розділ про технічні бар'єри в торгівлі на при-

кладі їх апроксимації в Словацькій Республіці в процесі перед вступом в ЄС доповнено рекомендацією «Blue Guide 2016» і презентацією (PPP) оцінки відповідності виробів та маркування CE.

Відповідно до пункту 8, ст. 56 ГВЗСТ (DCFTA)[2] Україні паралельно з поступовою апроксимацією технічних регламентів і прийняттям корпусу європейських стандартів в українське законодавство доведеться ліквідувати існуючі українські й міжнародні стандарти (ГОСТ), які були створені і прийняті до 1992 р. З наведених причин не варто займатися чинними технічними регламентами і стандартами, що діють в Україні, оскільки їх дія обмежена графіком, наведеним у Додатку III до цієї Угоди.

Угода про асоціацію між Євросоюзом і її державами-членами з одного боку і Україною з іншого боку, підписана на саміті в Брюсселі 21. 3. 2014 р., крім інших галузей взаємного політичного і торгового співробітництва, містить також розділ 3 – Технічні бар'єри торгівлі (далі лише ТБТ). У ст. 53 ГВЗСТ (DCFTA) обсяг його застосування визначається таким чином:

Стаття 53

Сфера застосування і визначення понять

1. *Цей розділ призначений для підготовки, прийняття і застосування технічних регламентів, стандартів і процедур оцінки відповідності згідно з Угодою про технічні бар'єри в торгівлі, що містяться (ТБТ) в Додатку 1А до Угоди СОТ («Угода про технічні бар'єри в торгівлі»), який може мати вплив на торгівлю товарами між договірними сторонами.*

При цьому йдеться про здійснення одної з цілей Угоди про асоціацію, а саме: „(d) створити умови для посилення економічних і торгових зв'язків, направлених на поступову інтеграцію України у внутрішній ринок ЄС шляхом створення поглибленої і комплексної зони вільної торгівлі (ГВЗСТ/DCFTA) відповідно до положень розділу IV (Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею) цієї угоди, а також підтримати зусилля України при завершенні перехідного періоду і розбудови функціонуючої ринкової економіки, в тому числі шляхом поступового наближення законодавства України до законодавства Євросоюзу.

---

[2] Пункт 8. Україна поступово перенесе корпус європейських стандартів до національних стандартів, а також гармонізованих європейських норм, добровільне використання яких надає презумпцію відповідності з правовими приписами, наведеними в додатку III цієї угоди. Паралельно з цим Україна ліквідує існуючі національні стандарти, які суперечать наведеним нормам, а також припинить використовувати міжнародні стандарти (ГОСТ), створені до 1992 р. Крім цього, Україна буде поступово виконувати інші умови членства в європейських організаціях, у відповідності з вимогами повного членства в європейських організаціях щодо стандартизації.

На досягнення цієї мети ГВЗСТ/DCFTA для ліквідації технічних бар'єрів у торгівлі угода впорядковує такі галузі:

- Технічну співпрацю (ст. 55 ГВЗСТ/DCFTA);
- Апроксимацію в сфері технічних регламентів, стандартів та сертифікації (ст. 56)[3];
- Угоду про сертифікацію та визнання промислових виробів (ст. 57 та додаток III до розд. 3, L 161/1621)[4];
- Знаки та маркування (ст. 58, L 161/26 від 29. 5. 2014 р.).

Повноцінне приєднання України до вільної торгівлі в рамках Європейської економічної зони (ЕЕА / ЄЕП) вимагає обов'язкового взаємного визнання процедури оцінки і сертифікації відповідності промислової продукції до європейських норм і стандартів, у тому числі в так зв. Новому підході (*New Approach*), через який повинні були пройти колишні країни-кандидати Центральної і Східної Європи в перехідний період перед вступом до Євросоюзу (1 травня 2004 р.). До цих країн належала і Словаччина, а тому на її прикладі розглянемо політику ТБТ Євросоюзу.

Графік технічних регламентів і специфікації виробів, що на основі ГВЗСТ/DCFTA будуть узгоджені серед перших, наведено в Додатку III до розділу № 3 цієї угоди. Йдеться про такі законодавчі акти (технічні правила ЄС):

Додаток III до розділу 3

Список законів для адаптації із зазначенням термінів їх виконання

1. Горизонтальні (рамкові) закони
   1.1 Загальна безпека виробів (1 рік) [5]
   1.2 Вимоги акредитації та нагляду за ринком у зв'язку з уведенням виробів на ринок (1 рік)

---

[3] Пункт 8 ст. 56: Україна поступово перенесе корпус європейських стандартів до національних стандартів, а також гармонізованих європейських норм, добровільне використання яких надає презумпцію відповідності з правовими приписами, наведеними в додатку III цієї угоди. Паралельно з цим Україна ліквідує існуючі національні стандарти, що суперечать наведеним нормам, а також перестане використовувати міжнародні стандарти (ГОСТ), створені до 1992 р. Крім цього, Україна буде поступово виконувати інші умови членства в європейських організаціях, у відповідності з вимогами повного членства в європейських організаціях щодо стандартизації.

[4] Пункт 2 ст. 57: В угоді про оцінку відповідності встановлено, що врегульована нею торгівля товаром між договірними сторонами здійснюється за однакових умов як торгівля між країнами членами Євросоюзу.

[5] Часовий графік: протягом періоду одного року після набуття чинності цієї угоди (=1 рік)

1.3 Спільні стандарти при введенні виробів на ринок (1 рік)
1.4 Вимірювальні одиниці (1 рік)
1.5 Відповідальність за дефектні вироби (1 рік)

2. Вертикальні (галузеві) закони
2.1 Машини й обладнання (2 роки)
2.2 Електромагнітна сумісність (2 роки)
2.3 Прості посудини високого тиску (2 роки)
2.4 Обладнання, що працює під тиском (2 роки)
2.5 Переносне обладнання, що працює під тиском (2 роки)
2.6 Ліфти (2 роки)
2.7 Безпека іграшок (2 роки)
2.8 Електричне обладнання, розраховане на певні граничні значення напруги (2 роки)
2.9 Вимоги до коефіцієнта корисної дії нових водонагрівних котлів, що працюють на рідкому чи газоподібному паливі (2 роки)
2.10 Прилади, що працюють на газоподібному паливі (2 роки)
2.11 Засоби індивідуального захисту (2 роки)
2.12 Технічні вимоги щодо енергоспоживання електричних побутових холодильників та морозильних камер і їх комбінацій (2 роки)
2.13 Неавтоматичні зважувальні прилади (2 роки)
2.14 Вимірювальні прилади (5 роки)
2.15 Суднове обладнання (2 роки)
2.16 Медичні пристрої (3 роки)
2.17 Активні імплантовані медичні пристрої (3 роки)
2.18 Діагностичні медичні пристрої in vitro (3 роки)
2.19 Обладнання та системи захисту, призначені для застосування у вибухонебезпечній атмосфері (3 роки)
2.20 Радіо і телекомунікаційне термінальне обладнання та взаємне визнання його відповідності (4 роки)
2.21 Канатні установки для перевезення людей (3 роки)
2.22 Рекреаційні правила (4 роки)
2.23 Будівельні вироби, включаючи їх імплементаційні заходи (до кінця 2020 р.)
2.24 Пакування та пакувальні відходи (3 роки)
2.25 Вибухові речовини цивільного призначення (3 роки)
2.26 Вказівка щодо маркування та стандартна інформація щодо споживання енергії та інших ресурсів, пов'язаних з енергетичними продуктами (5 років)
2.27 Високошвидкісні залізниці (5 років)

Угода про технічні бар'єри в торгівлі /СОТ і апроксимація технічних регламентів і стандартів ЄС у Словацькій Республіці та вільний рух товарів

Технічні регламенти і норми мають у сучасній міжнародній торгівлі багато функцій. Вони забезпечують не тільки взаємну транскордонну ділову комунікацію на загальновизнаній мові між продавцем і покупцем, але й громадську безпеку (тобто охорону здоров'я і життя людей, тварин), а також захист майна і навколишнього середовища в межах окремих країн та за їх кордонами. Ключовий вплив на міжнародну торгівлю мають технічні регламенти та стандарти, а також контроль за їх реалізацією на практиці шляхом оцінки відповідності продукції, що має особливе значення і внесок в міжнародну торгівлю, як було заявлено на круглому столі, присвяченому користі технічних стандартів для міжнародної торгівлі, організованому Європейською економічною комісією Організації Об'єднаних Націй в Женеві в червні 1998 року.[6] Завдяки цим властивостям технічні правила і стандарти є центром тенденцій гармонізації, що проявляються в рамках глобалізації світової економіки на загальносвітовому рівні (у рамках СОТ), а також у контексті регіональної економічної інтеграції в Європі.

Своїм ключовим впливом на міжнародну торгівлю та інвестиції проблематика технічної стандартизації та пов'язаних з нею процедур оцінки відповідності знайшла своє місце в рамках Заключного протоколу Уругвайського раунду ГАТТ-94, що привело до виникнення Світової організації торгівлі – СОТ/ WTO[7)] , а в її складі – до прийняття окремої Угоди про технічні бар'єри в торгівлі [8] (так зв. Technical Barriers to Trade – ТБТ). Ця угода встановила і адаптувала загально діючі основи для введення обов'язкових технічних правил і гармонізованих норм, які приймаються і впроваджуються з боку окремих держав з метою охорони здоров'я, захисту безпеки їх громадян та довкілля.[9]). Ці обов'язкові (мандатні) правила і технічні стандарти не мають служити штучними бар'єрами в міжнародній торгівлі. СТО прийняло рішення створити і впровадити такі технічні правила і стандарти – як мандатні, так і добровільні –, що не будуть кардинально відрізнятися

---

6 *Standards and regulation in International Trade,* Geneva: UN/ ECE, 1998.

7 Повідомлення МЗС СР № 152/2000 Зб. законів про укладення Угоди про заснування Світової організації торгівлі. // *Збірка законів СР,* 2000, http://www.noveaspi.sk/products/lawText/1/49511/1/2 (доступно: 10. 9. 2016).

8 Там же.

9 *Business Guide to the URUGUAY Round, Chapter 5 Mandatory and voluntary product standards and sanitary and phytosanitary regulation,* Ženeva: ITC/CS, 1995, s. 113 – 30.

в окремих державах, а їх технічні правила й норми будуть базуватися на міжнародних технічних стандартах.

Зміст Угоди ТБТ складається з технічних правил, стандартів, процедур сертифікації, інформаційних вимог і органів стандартизації, що готують технічні норми. Цими новими аспектами, їх обов'язковим характером і можливістю їх застосування по відношенню до членів СОТ Угода ТБТ значно відрізняється від попереднього Кодексу стандартів (the Standards Code), прийнятого на Токійському раунді ГАТТ в 1979 р. Країни-члени СОТ за Угодою ТБТ зобов'язані забезпечити охорону законних інтересів – охорону здоров'я людей, тварин і рослин, тобто захист навколишнього середовища – таким чином, що він не буде скорочуватися в такій мірі, яка це є абсолютно необхідною для забезпечення цього інтересу. Не в останню чергу Угода ввела правило про визнання відповідності технічних регламентів у інших державах-членах як еквівалентний спосіб виконання технічних вимог до продукції відповідно до власних внутрішніх законів члена СОТ у взаємній торгівлі. Поряд з вимогою своєчасного повідомлення про майбутні проекти технічних регламентів і стандартів в рамках СОТ, які можуть мати істотний вплив на міжнародну торгівлю, Угода по ТБТ мала значний вплив від набуття чинності в 1995 р. на галузь технічних регламентів і стандартів в Словацькій Республіці, яка є одним з членів СОТ (з 1 січня 1995 р.), а також процесу адаптації цих стандартів у межах Світової організації торгівлі в дев'яностих роках минулого століття.

Імплементація технічних регламентів і стандартів ЄС у Словацькій Республіці

Охорона здоров'я і життя людей, тварин і рослин стала пріоритетною в сфері адаптації права СР до права Євросоюзу. Враховуючи, що СР прагнула стати членом ЄС, вона взяла на себе зобов'язання в перехідний період (1993–2003 рр.) створити зону вільної торгівлі на базі Європейської угоди про асоціацію[10], а також адаптувати основні правові інструменти, що регулюють правовий захист законних інтересів

[10] *Європейська угода про асоціацію (ЄУА (Частина III. Вільний рух товару, Частина VI ст. 75 Промислові норми і сертифікація, або ст. 92 Захист споживача)),* Братислава: SOPK, 1994.

та захист споживача. Він полягає в тому, що виробники, імпортери і дистриб'ютори можуть постачати на ринок лише безпечні вироби.

Сертифікація і прийняття промислових виробів, уведених уперше в обіг (на ринок) була до 31. 12. 1999 р. врегульована в СР правилами про державне випробування (закон № 30/1968 у Зб. законів з внесеними змінами), законом про технічні стандарти (№ 142/1991 Зб. Про чесько-словацькі стандарти з внесеними змінами) та постановами УСМВ СР[11] щодо виконання, схвалення, тобто сертифікації виробів.

Питання щодо обов 'язкового характеру словацьких технічних стандартів (СТС) та їх створення, але особливо питання обов'язкової сертифікації стали дуже актуальними в 1995-2002 рр. у контексті адаптації законів СР до комунітарного права ЄС у процесі підготовки Словаччини до вступу в Євросоюз.

У цей період проходило застосування митного закону про контроль сертифікатів, тобто рішень про схвалення визначених виробів з боку митних органів СР на кордонах СР.

Усі словацькі технічні стандарти (СТС) були загальнообов'язковими (облігаторними) аж до 1997 р., коли відбулася відміна їх обов'язковості. Всупереч цьому значна кількість СТС на базі рішень галузевих міністерств залишалися й надалі загальнообов'язковими аж до 31. 12. 2000 р. відповідно до § 35 пункту 8 закону № 264/1999 Зб. з. для визначених видів виробів (так зв. регульована сфера).

У період 1998 і 1999 рр. у Словаччині розпочалася законодавча робота із застосування європейських технічних правил так зв. Нового і глобального підходу (*New and Global Approach*) у створенні технічних стандартів, їх повної добровільності з одного боку та забезпечення захисту споживача та ринку шляхом сертифікації технічних характеристик виробів з обов'язковими положеннями щодо технічних правил, що стосуються безпеки і захисту законних інтересів, з іншого боку.

Результатом цього стало ухвалення закону № 264/1999 Зб. з. про технічні вимоги до виробів та сертифікацію в СР, що вступив у дію 1.1.2000 р. Цим було виконано умову імплементації директив ЄС про загальну безпеку виробів, авторизацію і акредитацію нотифікованих органів (авторизована особа – АО, їх перелік опубліковано у Віснику УСМВ СР) і технічних вимог до промислових виробів за існуючими правилами ЄС.

Правове врегулювання захисту законних інтересів у СР стало пріоритетним предметом адаптації з правовим врегулюванням в ЄС в складі 1-го розділу: „Вільний рух товару" в рамках Національної програми прийняття *acquis communitaire* (НППА). НППА завершила-

---

[11] *Постанова № 585/1992 та постанова Управління з питань стандартизації, метрології та випробування СР № 246/1995 Зб. з.*

ся прийняттям Угоди про оцінку відповідності та прийнятності промислових товарів (PECA) між ЄС і СР в 2003 р. і вступом СР в Євросоюз 1. 5. 2004 р.

Окремі етапи гармонізації і втілення технічних регламентів і стандартів ЄС в СР можна коротко охарактеризувати так:

- *Імплементація директив нового і глобального підходу Європейського співтовариства:*

СР поступово імплементувала 23 директиви Європейського співтовариства „нового і глобального підходу (= *New Approach and Global Approach Directives*)", які стосуються окремих груп і видів – так зв. вертикальне законодавство, пов'язане із застосуванням спеціальних вимог до продукції, оцінки відповідності та маркування цих продуктів у середньостроковій перспективі до трьох років (тобто до 31. 12. 2003). До 31. 12. 1999 р. було видано перших сім постанов уряду щодо імплементації відповідних директив нового підходу Європейського співтовариства до правового порядку СР на виконання приписів до закону 264/199 Зб. з. (горизонтальне законодавство, див. *Додаток 1*).

- *Відповідальність виробника за шкоду в СР:*

Не менш визначальним було закінчення роботи і схвалення проекту Закону НР СР № 294/99 про відповідальність за шкоду, заподіяну дефектами виробу, який має загальну (горизонтальну) юрисдикцію. Цей закон є імплементацією Директиви 85/374/EHS про відповідальність за дефектний виріб (= Product Liability Directive EEC). Цей закон регулює об'єктивну відповідальність виробника за шкоду, заподіяну пошкодженому споживачеві дефектним виробом навіть тоді, коли між ними не існує договірний зв'язок, обсяг та компенсацію відшкодування, а також виключення відповідальності за шкоду в установлених випадках. Таким шляхом була створена концепція приватного права споживача на відшкодування, чим поліпшилося його становище. Закон працює водночас на споживача, аби він використовував продукт у відповідності до інструкції та іншої інформації виробника, з одного боку, та спонукав виробника на вживання всіх необхідних заходів для забезпечення якості всієї продукції до початку виробництва й безпосередньо у виробничій фазі і постачав на ринок тільки безпечну продукцію (безпека продукції має досягатися на основі аналізу ризиків з боку виробника).

Прийнята концепція об'єктивної відповідальності дала можливість словацьким виробникам та постачальникам більш ліберального виходу на ринок, але в той же час перенесла на них рішення про міру успіху в конкурентному середовищі внутрішнього і міжнародного ринку. При цьому йдеться про відповідальність виробника за шкоду життю або здоров'ю, заподіяну дефектним виробом, а також за шкоду, заподіяну пошкодженням або знищенням деякої частини майна споживача (окрім дефектного/ бракованого виробу).

Ухвалення закону про відповідальність за якість продукції доповнило існуюче врегулювання відповідальності за дефекти відповідно до Цивільного кодексу СР, який охоплює три рівні відповідальності за дефекти:

- *загальне врегулювання, що діє в усіх договірних відносинах (§ 499–510),*
- *врегулювання для відносин, що випливають з договору купівлі-продажу (§ 596–600, а також для інших типів договорів),*
- *врегулювання, що діє винятково у відносинах підприємницької діяльності (продаж у магазині - § 619–627).*

Оцінка відповідності та сертифікація визначених виробів за ЄВРОПЕЙСЬКИМИ технічними регламентами і стандартами

Наведені два закони, прийняті в 1999 р. в умовах перехідного процесу перед вступом Словацької Республіки в Євросоюз, означали помітний крок до повної гармонізації технічних законів СР з правилами ЄС у сфері технічних вимог до виробів і оцінки відповідності, а також захисту споживача, майна і навколишнього середовища в згоді з Договором про технічні бар'єри в торгівлі Угоди про виникнення СОТ/ WTO. Йдеться про закон № 264/1999 Зб. з. про технічні вимоги до виробів і оцінку відповідності та закон № 294/1999 Зб. з. про відповідальність виробника за шкоду, заподіяну дефектами виробу, практичне застосування яких розпочалося після 1. 1. 2000 р.

Закон № 264/1999 Зб. з. врегулював:

- спосіб визначення технічних вимог щодо вибраних виробів, що могли бути загрозою здоров'ю або безпеці осіб, майна чи навколишнього середовища (так зв. законний інтерес);
- права і обов'язки суб'єктів підприємницької діяльності, які виробляють, постачають або вводять вироби на ринок (обов'язок вводити на ринок лише безпечний виріб, письмова декларація

виробника про відповідність, право маркувати вироби словацьким знаком відповідності C_{SK} або знаком сертифікації C_{STN}, або знаком відповідності CE – після підписання договору PECA з ЄС, тобто після вступу в ЄС – 1. 5. 2004 р.);

- оцінка відповідності визначених виробів технічним вимогам (§ 12 закону, так зв. глобальний підхід = модульний спосіб, 8 основних модулів та їх комбінацій);
- умови надання та припинення авторизації сертифікаційних центрів, акредитації організації для виконання випробувань виробів або калібрування вимірювальних приладів, або сертифікаційна та інспекційна діяльність (Словацька акредитаційна служба, Авторизовані особи – SKTC, нотифікація – Notify body після вступу до ЄС);
- права і обов'язки державних органів у галузі оцінки відповідності (УСМВ СР і галузеві міністерства, органи торгового нагляду, митний контроль, закордонні зв'язки – білатеральні угоди про взаємне визнання результатів випробування, сертифікатів та оцінок відповідності – § 33 закону 264/1999 Зб. з. (*Mutual recognition of conformity*).

Найголовніші зміни в регуляції введення на ринок нових виробів за цим законом:

- Розділ компетенцій у виконанні положень закону. Управління стандартизації, метрології і випробування СР (далі лише УСМВ СР) буде контролювати виконання зобов'язань при випробувальній діяльності авторизованих організацій (АО). Інші учасники, діяльність яких підлягає положенням закону – виробники, постачальники і дистриб'ютори, будуть контролюватися на ринку Словацькою торговою інспекцією (SOI), Словацькою сільськогосподарською і продуктовою інспекцією (SPPI) [12] та Митними органами СР при ввезенні визначених товарів у вільний обіг в СР.
- Упорядкування форми, за допомогою якої будуть введені до юридичної системи СР директиви ЄС нового підходу, які мають бути правилами до виконання закону 264/1999 Зб. з. [13]

---

[12] SPPI – 1. 1. 2002 р. виник інтегрований торговий нагляд за продуктами на основі з'єднання Ветеринарної служби СР і SPPI – Державна ветеринарна і продуктова служба Словацької Республіки, § 21 і наступного закону 152/1995 Зб. з. з внесенеми змінами закону № 553/2001 Зб. з. і закона № 23/2002 Зб. з. Про продукти.

[13] Так зв. вертикальне законодавство у формі постанов уряду, які готуються і предметно координуються відповідними міністерствами (таким є і раніше виданий закон № 90/1998 з внесеними змінами Зб. з. про будівельні вироби, опублікований

До кінця 1999 р. було видано усього дев'ять постанов уряду, що представляють собою вертикальні технічні правила для вибраних груп – видів продукції. Із них сім постанов уряду *(технічних правил)* представляють імплементацію відповідних директив ЄС за так зв. Новим підходом. Вони врегульовують умови оцінки відповідності і визначають технічні вимоги так зв. визначених виробів. Поступово в СР до 31. 12. 2003 р. було запозичено і видано 23 директиви ЄС.

З набуттям чинності закону 264/1999 Зб. з. відбулася непряма поправка до митного закону 180/1996 Зб. з., який було доповнено новим положенням § 6а. Ним регулюється контроль сертифікатів відповідності або декларація про відповідність визначеної продукції, який був перенесений на внутрішні митні органи, і він здійснюється лише при пропуску товару з ввезення до митного режиму вільного обігу і активної обробки з поверненням *(drawn-back),* тобто при пропуску оброблених виробів до вільного обігу в СР після обробки в пасивному режимі зовнішньої переробки (*outward processing*). Це впорядкування і компетенції митних органів включені до митного закону № 238/2001 Зб. з. у § 6.

Після вступу Словаччини в Євросоюз компетенція митних органів регулюється Митним кодексом Європейського Співтовариства і Постанов Ради (ЄЕС) № 339/1993 від 8. 2.1993 р. про контроль відповідності виробів, що ввозяться з третіх країн, з правовими приписами про безпеку виробів (Ú. v. ES L40, 17. 2. 1993 р. з внесеними змінами).

Директиви нового підходу

Одним з трьох інструментів ліквідації технічних бар'єрів у рамках спільного ринку ЄС є гармонізація технічних правил і стандартів у рамках ЄС.[14] Ця так зв. технічна гармонізація базується на *новому підході*.

Законодавство ЄС, що гармонізує технічні характеритистики, поєднує два різні підходи:

- старий підхід (докладна гармонізація)
- новий підхід (основні вимоги – технічні характеристики).

Міністерством будівництва та суспільно корисних робіт СР

[14] *Directives and related standards.* Brusel: CEN, 2002.

Старий підхід, тобто докладні процедури гармонізації

У разі визначених виробів характер ризику вимагає законодавства «від продукту до продукту» або навіть «від компонента до компонента». Якщо від процедур ЄС вимагається можливість реалізації вільного руху такого товару, тоді ці правила ЄС повинні бути досить детальними, аби захистити від цього ризику.

Там, де вимагається реєстрація державним органом або формальне ухвалення перед введенням виробів на ринок, необхідно використати координований підхід до перевірки виробів, централізований підхід (напр., автомобілі) до підходів оцінки відповідності, або ж комбінувати ці два підходи (напр., фармацевтика).

Здається, що прийняття програм докладної законодавчої бази з гармонізації зможе подолати глибоко вкорінені технічні бар'єри в торгівлі, які мають вплив на сектори, що складають понад 30 % вартості торгівлі всередині Співтовариства (напр., автомобілі, хімікати, фармацевтика, продукти харчування).

Новий підхід, тобто технічні правила про основні вимоги

Так званий *новий підхід* до технічної гармонізації, запроваджений в Європейському Співтоваристві в 1985 р., базувався на розподілі відповідальності між державними органами з одного боку і виробниками, органами контролю, сертифікації і стандартизації – з другого.

Ключові принципи нового підходу (*new approach)* такі:

- законодавство обмежується основними вимогами, що є суттєвими для забезпечення високого рівня захисту суспільних інтересів у цьому питанні;
- органи стандартизації мають завдання визначити докладні технічні рішення – технічні норми, які залишаються в основному добровільними;
- застосування цих рішень – відповідно до узгоджених технічних стандартів – забезпечує презумпцію (*прогноз*) відповідності до основних вимог щодо продукції, на які поширюється дія законодавства (Директиви Європейського Співтовариства);
- виробники несуть юридичну відповідальність за те, щоб всі продукти, що вводяться на ринок, узгоджувалися з основними вимогами (характеристиками) технічних норм;
- оцінку відповідності виконують органи контролю і сертифікації, так зв. авторизовані особи *(зараз notified bodies, NBs).* Вони призначаються державними органами країн – членів і діють під їх юридичною відповідальністю. Держави – члени ЄС взаємно ви-

знають сертифікати відповідності, видані уповноваженими органами інших країн – членів ЄС.

Цей новий підхід[15] використовується в широкій шкалі секторів, включаючи споживчі товари та обладнання.

На базі гармонізації з технічними стандартами в СР було імплементовано директиви нового підходу у формі постанов уряду до закону № 264/1999 Зб. з., виданих під егідою окремих галузевих міністерств. Водночас за участі CITC/SÚTN (Словацький інститут технічної стандартизації, Братислава) прийнято і введено в систему СТС гармонізовані норми ЄС (EN), виконання яких є передумовою реалізації обов'язкових технічних законів (Директив Європейського Співтовариства, або відповідних постанов уряду СР). Огляд імплементованих у СР директив Європейського Співтовариства, що стосуються визначених виробів, наведено у Додатку 2.

Прийняття законодавчих і організаційних змін (авторизація органів сертифікації – так зв. авторизовані особи – § 22) разом з необхідним переглядом списку виробів обов'язкової сфери (визначені вироби), а також базовою гармонізацією словацьких технічних стандартів з європейськими стандартами означало принципову системну зміну в галузі технічних правил і їх вплив на ліквідацію технічних бар'єрів, застосованих в СР, і тим самим – на полегшення міжнародної торгівлі між СР та ČŠ ES, EZVO, CEFTA, тобто взагалі з членами СТО. Після ліквідації тарифних (імпортне мито, податки і збори) бар'єрів (Угоди про митний союз СР і ЧР, а також Угоди про вільну торгівлю з Європейським Співтовариством і EZVO) відбулося подальше поглиблення лібералізації міжнародної торгівлі з боку СР (відкриття внутрішнього ринку імпорту з ЄС, EZVO, CZ і нарешті CEFTA).

Досягнення авторизації колишніх SKTC (авторизовані особи (АО) для оцінки відповідності і сертифікації, яка поступово була змінена за європейськими стандартами та EN – зараз нотифіковані особи (NO) після ступу в ЄС[16] для видачі сертифікатів відповідності за гармонізованими технічними стандартами (STN EN), а також імплементація гармонізованих європейських стандартів і технічних правил ЄС, разом із взаємним визнанням сертифікатів або результатів тестування (PECA, маркування знаком відповідності *CE*) було життєво важливим для словацьких експортерів кінцевої продукції і представляло значний інструмент проекспортної політики уряду СР у цій галузі в процесі перехідного періоду перед вступом Словаччини в ЄС. Після

[15] Прийняті директиви про новий підхід опубліковано в серії L Офіційного вісника Європейських Співтовариств. - Official Journal of the EU. Проекти директив про новий підхід опубліковано в серії C. Також див. т. зв. Синю книгу/Bluebook – Рекомендації з використання директив, що базуються на новому і глобальному підході.

[16] Див.: Додаток 1: Огляд словацьких нотифікованих осіб.

вступу СР в ЄС було у повному обсязі імплементовано чинні Директиви ЄС у сфері нового підходу.[17]

У 3-му додатку наводиться схема компетентних органів ЄС, які функціонують у сфері технічних правил, стандартів і оцінки відповідності, а також посилання на їх веб-сайти.

Нотифікація і нотифіковані органи

Нотифікація – це процес, при якому країна – член ЄС інформує Комісію і інші країни – члени ЄС про те, що орган, який відповідає вимогам, був призначений для проведення оцінки відповідності згідно з Директивою. Комісія оприлюднює і актуалізує списки нотифікованих органів в інформаційній системі NANDO (*New Approach Notified and Designated Organisations*).

Нотифіковані органи виконують оцінку відповідності в тих випадках, коли директива встановлює в процесі оцінки відповідності участь третьої незалежної сторони у спосіб, що наводиться в окремих директивах Нового підходу. За їх нотифікацію за допомогою національних нотифікованих авторитетів відповідають окремі країни – члени ЄС. При перевірці органу, що дав заявку про нотифікацію, необхідно зробити висновок, чи є він достатньо технічно здатний і спроможний виконувати відповідні процеси оцінки відповідності і чи може продемонструвати необхідний рівень незалежності, неупередженості і цілісності.

УСМВ СР нотифікувало (ознайомило) Європейську Комісію і інші країни – члени ЄС зі словацькими суб'єктами, які згодом стали словацькими нотифікованими особами.

---

[17] Див.: Додаток 2: Список постанов уряду СР, прийнятих до закону 264/1999 Зб. з.

Взаємне визнання оцінки відповідності і акцептування виробів

Країни – члени ЄС звичайно регулюють ризики того самого виробу у різний спосіб. Загалом є продукти, що виробляються у відповідності до різних національних технічних стандартів, які стосуються небезпеки, що виникає у зв'язку з використанням того самого виробу, з точки зору еквівалентного рівня захисту законних інтересів.

На основі наведеного країни – члени ЄС мають дозволити вихід на ринок товарам, виробленим у відповідності зі специфікою країни партнера, що представляє еквівалентний рівень захисту у встановлених цілях згідно з рішенням суду у випадку *Cassis de Dijon*.[18] Якщо чинні норми в країні виробника надають еквівалентну гарантію на досягнення відповідної регуляційної мети в країні – члені ЄС, країни-імпортери н е повинні вимагати пристосовання виробу їх власній регуляторній технічній специфіці.

Взаємне визнання декларації про відповідність звичайно застосовується, якщо вироби нові, спеціалізовані або виходять за рамки адаптованого законодавства ЄС. Взаємне визнання може бути досить

---

[18] Cassis de Dijon, 20 лютого 1979 р., 120/78. Див.: У разі Cassis de Dijon Європейський Суд скасував німецьку заборону ввезення. Заборона не дозволяла ввезення, продаж і/або маркетинг у Німеччині закордонних лікерів, які не відповідали мінімальним німецьким нормам щодо вмісту алкоголю. Цей випадок стосувався французького лікеру Cassis de Dijon. Cassis містить 15 – 20 % алкоголю, а німецькі стандарти встановлюють 25 %. Німецький уряд доводив справедливість своєї вимоги переважно медичними аргументами, стверджуючи, що цей закон існує заради того, аби уникнути збільшення кількості алкогольних напоїв у рамках німецького ринку. Аргументувалося це тим, що напої з низьким вмістом алкоголю породжують більшу толерантність до алкоголізму, ніж напої з високим обсягом алкоголю. Після розгляду справи у німецькому суді Європейський суд прийняв рішення, що оскільки Cassis відповідає французьким нормам, він не може бути не допущений на німецький ринок (стаття 30). Відкидаючи аргументи німецького захисту, Європейський Суд роз'яснив загальний принцип, який нині є найвідомішою частиною рішення: „Не існує жодної правової причини (…), чому б алкогольні напої, які були законно вироблені і поставлені на ринок одної з країн – членів ЄС, не могли б бути ввезені в будь-яку іншу державу – члена ЄС." Суд прийняв рішення, що бар'єри торгівлі дозволяються лише щодо виконання обов'язкових вимог, які стосуються: 1) ефективності фінансового нагляду, 2) охорони здоров'я громадськості, 3) чесність торгових трансакцій та 4) захисту споживача. Якби ці умови були під загрозою і заборона імпорту була справедливою, Комісія б забезпечила мінімальні норми у формі директиви. І тоді країни – члени ЄС були б потім зобов'язані гармонізувати свої норми таким чином, аби виконати критерії, встановлені в директивах Комісії.

ефективним щодо обладнання і споживчих товарів з тривалим терміном служби. Але можна зіткнутися з проблемами, коли ризик продукту високий (наприклад, у фармацевтиці) і може виникнути загроза безпосередньо споживачам або користувачам.

Взаємне визнання в Євросоюзі та інформаційна система TRIS[19]

Національні технічні регламенти підлягають положенням статей 28 і 30 Договору про заснування Європейського співтовариства (Договір ЄС), який забороняє кількісні обмеження або заходи, що мають рівнозначну дію. Національні заходи за статтями 28 а 30 Договору про заснування ЄС можна прийняти лише у випадку, коли це необхідно для забезпечення обов'язкових вимог, якщо вони служать законній меті, що врегульовує порушення принципу вільного руху товарів або які виправдані з огляду на законну мету і відповідні цілі.

Джерелом ключових елементів для взаємного визнання є прецедентне право Європейського суду, зокрема справа C 120/78 (*Cassis de Dijon*). Дія такого прецедентного права є наступна:

- товари, що легально виробляються або продаються в одній країні, можуть вільно рухатися в цілому Співтоваристві, де такі вироби відповідають рівноцінному рівню захисту з тим, який вимагає країна – член ЄС і де ними торгують на території країни-експортера;
- у разі відсутності заходів Співтовариства країни – члени ЄС на свій розсуд видають закони на своїй території;
- торгові бар'єри, що виникають через відмінності у національному законодавстві країн – членів ЄС можуть бути прийняті лише в тому разі, якщо національні заходи необхідні для забезпечення обов'язкових вимог.

На базі Директиви 98/34/ ЄС[20)] Комісією була створена Інформаційна система TRIS, яка служить для обов'язкової нотифікації національних технічних регламентів країнами – членами ЄС щодо Комісії і для взаємної інформації країн – членів ЄС про підготовлені технічні регламенти.

Угоди про взаємне визнання (далі MRAs) між Євросоюзом / Європейським економічним простором і третіми країнами мають на меті підтримку торгівлі та полегшення взаємного входження на ринок. Йдеться про двосторонні угоди щодо полегшення доступу до процедур оцінки відповідності за правовими регламентами договірних

[19] Див.: *TRIS – Technical Regulation Information System,* http://ec.europa.eu/enterprise/tris/index_en.htm (доступно: 10. 9. 2016 р.)

[20] Процедура врегульована директивою Єропейського парламенту і Ради 98/48/ЄС від 20 липня 1998 р., якою змінюється і доповнюється директива smernica 98/34 ЄС про процедуру при наданні інформації в галузі технічних стандартів і регламентів

сторін. MRAs встановлюють умови, за яких ЄС/ ЄЕП та треті країни, з якими укладено угоди, будуть приймати звіти про тестування, сертифікати та знаки відповідності, видані органами оцінки відповідності (далі CABs) одної або другої договірної сторони. Угоди містять списки визначених лабораторій, органів інспекції та органів оцінки відповідності в країнах ЄЕП і в третіх країнах.

У принципі можливе визнання на трьох рівнях:

- Якщо існує договірна база про взаємне визнання між ЄС / ЄЕП і третіми країнами, тоді знаком відповідності за законом може бути й закордонний знак, а закордонним документом можна вважати документ про відповідність, протокол про тестування, сертифікат відповідності тощо, якщо це встановлює міжнародна база.
- Якщо міжнародна договірна база не існує, УНМС СР може на основі взаємності визнати закордонні документи, що засвідчують відповідність або закордонний знак відповідності як словацький знак відповідності (обов'язкове повідомлення про визнання у Віснику УНМС СР).
- Останньою можливістю є взаємне визнання результатів тестування між авторизованими особами різних держав, при цьому свідоцтво про відповідність видає АО в країні імпортері на основі оцінки відповідності протоколу тестування відповідно до технічних вимог цієї країни.

Наразі ЄС уклав MRAs із 7 країнами – Швейцарією, США, Новою Зеландією, Австралією, Ізраїлем, Японією і Канадою. У 2006 р. у рамках переговорів Спільної ради ЄС і Мексики було домовлено про основу для проведення переговорів про взаємне визнання:

- Угоди про взаємне визнання і органів з оцінки відповідності країн ЄС з третіми країнами (MRAs) загалом;[21]
- Угоди про взаємне визнання між Європейським співтовариством і Швейцарією, документ для завантаження.[22]

---

[21] *Угоди про взаємне визнання і органи оцінки відповідності країн ЄС з третіми країнами (MRAs),* http://www.unms.sk/swift_data/source/dokumenty/europske_zalezitosti/Dohody_MRA_vseobecne.pdf (доступно: 10. 9. 2016).

[22] *Угода між Європейським співтовариством і Швейцарською конфедерацією про взаємне визнання щодо оцінки відповідності,* http://www.unms.sk/swift_data/source/dokumenty/europske_zalezitosti/2011/dohoda_mra_svajciarasko_rev_21122009_podla_1_2010.pdf (доступно: 10. 9. 2016).

Безпечна продукція і захист споживача в ЄС (СР)

Основні правові рамки захисту споживачів і прийняття товару на ринок представлені в Цивільному кодексі, Торговому кодексі і законі № 250/2007 Зб. з. Про захист споживача з внесеними змінами. Проблематику захисту здоров'я і безпеки споживача врегульовує також закон № 264/1999 Зб. з. Про технічні вимоги до виробництва і оцінки відповідності та про зміни й доповнення до деяких законів.

Досягнення фактичної рівності між підприємством і його клієнтом – споживачем на основі правової системи є в даний час у Словаччині актуальне, враховуючи трансформацію національної економіки на ринкову. Економічною нерівністю цих суб'єктів часто зловживають, напр., реклама, агресивні методи маркетингу, так звані формулярні угоди або односторонні торгові умови тощо.

Закон про захист споживача перебуває під егідою Міністерства економіки СР[23] (далі лише МЕ), який є центральним органом з координації політики уряду Словаччини на захист споживача та внутрішнього ринку. МЕ СР підготувало в 2007 р. новий закон 250/2007 Зб. з. Про захист споживача[24] та постанову уряду 404/2007 Зб. з. Про загальну безпеку виробів.[25]

---

[23] *Офіційна сторінка МЕ СР,* http://www.economy.gov.sk/bezpecnost-spotrebitelskych-vyrobkov/128050s. (доступно 10. 9. 2016).

[24] Новий закон 250/2007 Зб. з. Про захист споживача, крім іншого, зобов'язує продавця вводити в обіг лише безпечні вироби, тобто вироби, які не загрожують життю, здоров'ю, майну споживача і життєвому довкіллю. У § 6 регулюється входження виробів на ринок та надання послуг: На ринок можна вводити, пропонувати та продавати лише безпечні вироби; вимоги до загальної безпеки нехарчових виробів регулюються постановами уряду 404/2007 Зб. з., де наведено дефініцію безпечного виробу. Закон № 294/1999 Зб. з. Про відповідальність за шкоду, заподіяну дефектним виробом, встановлює безпеку вжитку чи використання виробу як одну з умов небракованого виробу, введеного на ринок.

[25] Постанова уряду 404/2007 Зб. з. імплементувала Директиву Європейського Співтовариства про загальну безпеку виробів (2001/95 ЄС) і визначила в § 3 загальні вимоги до безпеки виробу, якщо для даного виду виробів не існує специфічних європейських або національних регламентів і стандартів для безпеки споживчих товарів. У § 4 ПУ далі вичерпно визначаються обов'язки виробника, транспортера, постачальника і продавця, які вводять товар на ринок. Вони, зокрема, повинні зрозуміло, у помітній формі і належним чином надати інформацію про товар, яка допоможе оцінити ризики, пов'язані з його використанням або іншу інформацію, пов'язану з безпекою товару. На виробі повинна бути наведена інформація, обов'язкова для ідентифікації виробника і постачальника товару, а в разі необхідності також серія виробів. До виробу має бути додана супроводжуюча документація; супроводжуючою документацією виробу є документи, необхідні для прийняття та

Закон 250/2007 Зб. з. з внесеними змінами врегульовує умови, важливі для захисту споживача і законних інтересів у сфері надання послуг загалом, тобто це не лише так зв. побутові послуги (перукарня, чистка, ремонт тощо), але й послуги в галузі страхування, банківської справи, аптек, телекомунікацій і т.п. По відношенню до встановлених спеціальних законів (вертикального законодавства), регулюючих виробництво, постачання, продаж, маркування виробів, він має субсидіарний характер (спеціальні правові норми, напр., закон про продукти харчування (546/2004 Зб. з.), Продуктовий кодекс має більш строгі умови.

У постанові уряду 440/2007 Зб. з. гармонізована європейська дефініція „безпечного виробу“[26], ним вважається „виріб, який за реально передбачуваних умов його експлуатації не представляє жодну або лише мінімальну небезпеку, яку можна вважати допустимою по відношенню до життя, здоров'я та маєтку споживача. Безпечним виробом за законом вважається, зокрема, виріб, який відповідає таким вимогам:

a) спеціального (технічного) регламенту, тобто закону № 264/1999 Зб. з. Про технічні вимоги до виробу та виконання Постанов уряду Словаччини, Продуктового кодексу тощо; … *або*

використання продукції, що вводиться на ринок.

[26] § 3 Загальні вимоги безпеки до виробу

1) Безпечним є виріб за спеціальним приписом.4) Для того, щоб визначити, чи безпечним є виріб, оцінюються, зокрема
   a) характеристики продукту, його склад, термін придатності, упаковка, інструкція по монтажу і введенню в експлуатацію, доступність, рекомендований спосіб використання, в тому числі визначення його умов експлуатації, попереджувальні знаки, обслуговування і утилізація, умови зберігання, умови перевезення й інші дані та інформація, надана виробником; всі ці відомості повинні бути надані на державній мові у спосіб, зрозумілий для споживача,
   b) вплив виробу на інші вироби, якщо передбачається, що він буде вживатися разом з ними,
   c) спосіб презентації та демонстрації продукту,
   d) споживачі, які при вживанні виробу можуть становити групу ризику, особливо діти і особи старшого віку.
2) Безпечним виробом є продукт, який відповідає вимогам спеціальної норми, 5) якою встановлюються вимоги до безпеки виробу або на обмеження ризиків, пов'язаних з виробом та його експлуатацією. Якщо така норма встановлює лише деякі аспекти безпеки, інші аспекти безпеки виробу визначаються цієї постановою уряду.
3) Якщо не існують обов'язкові юридичні акти Європейського Співтовариства, які встановлюють вимоги безпеки виробу або обмеження ризиків, пов'язаних з його використанням, безпечним виробом вважається продукція, що відповідає вимогам національних правових норм тої держави – члена ЄС, в якій цей виріб введений на ринок, якщо такі правові норми гарантують захист, рівноцінний з вимогами пункту 1.

b) словацьким технічним нормам (STN EN), що запозичують європейську норму; *або*
c) правилам безпечного використання виробу, що діють у відповідній сфері, якщо не була видана технічна інструкція.

Далі в законі 250/2007 Зб. з. обґрунтована заборона пропозиції та продажу небезпечних споживчих виробів, введення в оману споживача (напр., наведенням неправдивих відомостей щодо продукції на стадії її пропагування та реклами), потім у законі наводяться інформаційні зобов'язання продавця по відношенню до споживача, обов'язкове маркування виробів та інформування про ціну виробів, що продаються, або послуг, що пропонуються, у момент пропозиції, зобов'язання видати споживачеві документ, що підтверджує покупку або надану послугу.

Органи торгового контролю відповідно до закону № 264/1999 Зб. з.

Контроль за ринком в питанні введення в обіг лише безпечних виробів, які визначені такими за законом 264/1999 Зб.з., виконують контролюючі органи[27], тобто Словацька торгова інспекція (SOI)[28], Державна

---

[27] Контролюючими органами відповідно до цього закону є державні органи, організовані за спеціальними законами. Наприклад, закон Національної ради Словацької Республіки № 71/1986 Зб. з. із внесеними змінами Про словацьку торгову інспекцію, закон Національної ради Словацької Республіки № 272/1994 Зб. з. із внесеними змінами Про охорону здоров'я людей, закон № 140/1998 Зб. з. Про ліки і медичне обладнання, про зміну закону № 455/1991 Зб. з. Про підприємницьку діяльність (закон про малий бізнес) з внесеними змінами та про зміни й доповнення до закону Національної ради Словацької Республіки № 220/1996 Зб. з. Про рекламу, закон № 95/2000 Зб. з. Про інспекцію праці та про зміни й доповнення до деяких законів, закон № 142/2000 Зб. з. Про метрологію та про зміни й доповнення до деяких законів, закон № 195/2000 Зб. з. Про телекомунікації із внесеними змінами до закону № 308/2000 Зб. з.
Див також § 20 Органи нагляду закону 250/2007 Зб. з.: Нагляд за дотриманням обов'язків, встановлених цим законом, виконують органи нагляду. Якщо неможливо визначити функцію органу нагляду, нагляд і контроль здійснює відповідна Словацька торгова інспекція.

[28] Діяльність СТІ як органу торгового нагляду див. § 4 закону № 128/2002 Зб. з. Про державний контроль за внутрішнім ринком в справі захисту споживача та про зміни й доповнення до деяких законів.

інспекція телекомунікацій, Державний медичний контроль, Словацька сільськогосподарська та харчова інспекція [29], Словацька метрологічна інспекція, Інспекторат безпеки праці та митні органи є органами торгового нагляду в сфері оцінки відповідності виробів та їх допуск на ринок СР. Їх наведення в законі подається у вигляді прикладу, аби після імплементації наступних директив ЄС їх можна було доповнити іншими органами інспекції.

Ці органи здійснюють контроль, чи на визначені вироби, введені на ринок Словаччини, були видані свідоцтва про відповідність; чи позначені вони знаком відповідності; чи характеристики цих виробів і спосіб оцінки відповідності узгоджується з визначеними умовами виданого свідоцтва, чи використаний знак відповідності вживається правильно, його не змінено і не підроблено. Ст. II, III, IV а VI закону доповнено змінами SOI, SPPI та митних органів.

Органи контролю мають право приймати захисні заходи на охорону законних інтересів. Органи нагляду можуть наказати підприємцю, який порушив закон 264/1999 Зб. з. або його положення, виконати наступні види захисних заходів:

1. призупинити введення визначених виробів на ринок на певний період у разі підозри з небезпеки загрози законним інтересам;
2. заборонити введення визначених виробів на ринок або прийняти рішення про їх вихід з ринку або з експлуатації, якщо вони доказово загрожують законним інтересам;
3. визначити обов'язок ефективним способом й невідкладно інформувати про небезпеку споживачів, яким би могла загрожувати загроза з використання такого виробу у випадках, коли були вжиті захисні дії відповідно пункту a) або b).

У 2001 р. у Словаччині було зроблено працю *Аналіз сучасної системи органів торгового контролю, ефективності та обсягу діяльності*, на основі якої було підготовлено проект закону про орган об'єднаного торгового контролю за нехарчовими виробами та послугами (Словацька торгова інспекція – SOI) і аналогічний проект, пов'язаний з харчовою продукцією і ветеринарним контролем (Державна вете-

---

[29] Словацька сільськогосподарська та харчова інспекція в 2002 р. була трансформована в нову – Державну ветеринарну та харчову службу Словацької Республіки (ŠVPS). Це орган державного управління відповідно до закону Національної ради Словацької Республіки № 488/2002 Зб. з. Про ветеринарний догляд та про зміну до деяких законів, а в сфері нагляду за харчовими продуктами відповідно до закону НР СР № 152/1995 Зб. з. Про продукти харчування із внесеними змінами. ŠVPS безпосередньо керує 8 відділеннями Крайової ветеринарної і харчової служби, 40 відділеннями Регіональної ветеринарної і харчової служби та 3 Прикордонними ветеринарними станціями. Крім того, здійснює методичне керівництво Державним ветеринарним і харчовим інститутом. Див. детальніше: http://www.svssr.sk/.

ринарна і харчова служба Словацької Республіки).[30] Ці закони набули чинності в 2002 р. Деякі положення набули чинності вже після вступу Словаччини до Євросоюзу (з 1. 5. 2004 р.).

Водночас зим завершився так зв. передторгівельний контроль продукції і відбулася його орієнтація на контроль виробів після введення їх на ринок. Наведені органи торгового контролю діють відповідно до правил контролю на ринку в державах – членах ЄС (торговий нагляд регулюється не на рівні комунітарного права ЄС, а на рівні національного законодавства держав – членів ЄС). При виконанні нагляду в рамках імпорту товарів з третіх країн (поза ЄС) на внутрішній ринок Словацька торгова інспекція та Державна ветеринарна і харчова служба співпрацюють з митними органами.

Контроль відповідності виробів, що походять з третіх країн при імпорті в ЄС (СР)

Відповідно до постанови (ЄС) № 765/2008[31], якою встановлюються вимоги контролю над ринком у зв'язку з введенням виробів на ринок, митні органи ознайомлюють Словацьку торгову інспекцію перед допуском виробів з третіх країн (поза межами ЄС, ЄЕП, Андорри, Сан-Марино і TR) до режиму вільного руху про реальну ситуацію, що стосується безпеки імпортованих виробів для виконання відповідних заходів.

---

[30] Уряд СР постановою № 565/2001 від червня 2001 р. прийняв рішення про створення двох органів контролю внутрішнього ринку, а саме:
- орган державного контролю на внутрішньому ринку із захисту споживача, який інтегрує компетенції Словацької торгової інспекції та територіальних органів державного управління захисту споживача;
- орган державної ветеринарної і харчової служби, який інтегрує компетенції Словацької сільськогосподарської і харчової інспекції та ветеринарної служби при виконанні контролю харчових продуктів на внутрішньому ринку.

[31] *Постанова (ЄС) № 765/2008* від 9. 7. 2008 р., якою встановлюються вимоги акредитації і нагляду за ринком у зв'язку з введенням виробів на ринок і якою скасовується постанова (ЄЕП) № 339/93 про контроль відповідності виробів, імпортованих з третіх країн з правовими нормами про безпеку виробів (Ú. v. ES L40, 17. 2. 1993), посилання на скасовану постанову № 339/93 повинні тлумачитися як посилання на цю постанову.

Співпраця між Словацькою торговою інспекцією і митними органами здійснюється на основі укладеної Угоди про співпрацю, відповідно до якої СТІ інформує митні органи про з'ясовані небезпечні вироби на ринку Словаччини та про небезпечні вироби, нотифіковані в системі RAPEX.

Ідентифікація небезпечних споживчих виробів

Після вступу Словацької Республіки до Євросоюзу Словацька торгова інспекція стала одним з найважливіших органів торгового контролю за безпекою споживчих нехарчових виробів на ринку, яка має обов'язок інформувати Міністерство економіки СР про введення інформації щодо небезпечного товару в систему RAPEX. Органи торгового нагляду, крім іншого, також контролюють вироби, нотифіковані в рамках цієї системи[32].

RAPEX (*Rapid Alert System for Non-Food Products*) – це швидка інформаційна система співтовариства (*Community Rapid Information System*), яка забезпечує обмін інформацією про небезпечні вироби нехарчового характеру між Європейською комісією, державами – членами ЄС та державами ЄЕП – Ісландією, Ліхтенштейном та Норвезьким королівством.

До системи RAPEX обов'язково вводиться інформація про всі небезпечні вироби, що представляють серйозний ризик для здоров'я і безпеки споживачів, за винятком:

продуктів і кормів (RASFF – Система швидкого попередження щодо продуктів харчування і кормів);

ліків, медичних інструментів, медичного обладнання і апаратури.

Йдеться про швидкий обмін інформацією про небезпечні вироби, включаючи інформацію про заходи й дії, пов'язані з нехарчовою продукцією, яка може представляти ризик загрози законним інтересам споживача – здоров'ю, життю, майну і довкіллю. Мета

---

[32] *Постанова уряду № 404/2007 Зб.з. про загальну безпеку виробів* врегулювало й права органів нагляду - §5; які мають право задіяти або організувати ефективне і термінове виведення небезпечного товару з ринку. Водночас *§ 6 Постанови уряду № 404/2007 Зб.з.* визначило систему RAPEX як систему швидкого обміну інформацією про небезпечні вироби в рамках ЄС, при цьому ці завдання виконує МЕ СР та органи торгового нагляду. Див.: http://www.revit-nitra.sk/legislativa/404-2007.pdf (доступно: 10. 9. 2016 р.).

системи – заборона поширення пропозиції і продажу небезпечних товарів.

Держави – члени ЄС після отримання повідомлення з системи RAPEX про небезпечні вироби мають перевірити одержану інформацію, щоб з'ясувати, чи товар продавався або ще продається на їх території. Потім вони повинні зібрати необхідну інформацію, виконати додаткову оцінку ризиків, зокрема, визначити, чи потрібно прийняти загальнодержавні заходи.

Обов'язки інформування в питаннях безпеки виробів

Словацька торгова інспекція як орган нагляду і контролю[33], відповідно до положень Постанови уряду № 404/2007 Зб. з., повинна надати інформацію про виявлення небезпечних товарів Міністерству економіки СР, яке є нотифікованим органом Словацької Республіки в системі швидкого обміну інформацією з органами Євросоюзу у разі виникнення серйозного і безпосереднього ризику для здоров'я користувачів нехарчових виробів – RAPEX[34]:

- якщо ризик, який випливає з небезпеки нехарчового виробу, може вийти за межі Словацької Республіки, Міністерство економіки СР повинно не зволікаючи інформувати Європейську Комісію про виявлення такого виробу;
- якщо Комісія доручить Міністерству економіки СР прийняти рішення про виявлення небезпечного нехарчового виробу в одній

---

[33] СТІ (SOI) – це державний орган. За законом № 128 про державний контроль він є загальним органом торгового контролю в питаннях захисту споживача на внутрішньому ринку. Цим правовим документом Словацькій торговій інспекції були надані нові компетенції з 1. 4. 2002 р. відповідно до обов'язків Словацької Республіки по відношенню до Європейського Союзу, сформульованих в Національній програмі прийняття *acquis communautaire*. Див.: http://www.soi.sk/index.php?show=4 (доступно: 10. 9. 2016 р.).

[34] Директиви RAPEX, див.: *Рішення Комісії від 16 грудня 2009 р., якими встановлюються директиви Співтовариства щодо управління системою швидкого обміну інформацією (RAPEX), створеною відповідно до ст. 12 та для управління процедурою інформування, створеною за ст. 11 директиви 2001/95/ЄС (директиви про загальну безпеку виробів)*, http://www.economy.gov.sk/bezpecnost-spotrebitelskych-vyrobkov/128050s (доступно: 10. 9. 2016).

з держав – членів ЄС, Міністерство економіки СР доручить це без зволікань СТІ, яка в термін 20 календарних днів, якщо Комісія не визначить іншого терміну, заборонить введення виробу до обігу або дасть наказ про виведення виробу з ринку чи з обігу Словацької Республіки.

Ця інформація не поширюється на лікарські засоби і препарати, повідомлення про несправності й дефекти медичних пристроїв, тому що на них поширюються аналогічні механізми повідомлення, встановлені в законодавстві ЄС.

Директива 2001/95/ЄС про загальну безпеку виробів (GPSD) встановлює швидку інформаційну систему Євросоюзу (RAPEX), націлену на швидкий обмін інформацією, пов'язаною з нехарчовими споживчими виробами, які представляють серйозний ризик для здоров'я споживачів.

Інформація про виявлення небезпечних нехарчових виробів та текст директиви, яка впорядковує систему RAPEX, доступні на вебсайті ЄС за посиланням: *RAPEX, the Rapid Alert System for Non-Food Dangerous Product*.

Більш комплексні відомості про всю галузь технічних норм і стандартів, процедур оцінки відповідності і прийняття виробів, а також про взаємне визнання результатів тестування, оцінка відповідності в процесі авторизації і атестації авторизованих осіб в Євросоюзі (СР) представлені в публікації: *Вільний рух товару,* SOPK, Братислава 2003.

Комісія ЄС у 2014 р. підготувала й видала актуальний «Посібник по впровадженню директив на основі нового підходу та глобального підходу» (далі лише *Blue Guide/Синій посібник*).

Новий *Синій посібник* виходить з обсягу «Посібника по впровадженню директив на основі нового підходу та глобального підходу», опублікованого в 2000 р., але відображає сучасні зміни, що відбулися в законодавстві протягом останнього десятиліття.

Ця нова версія посібника містить нові розділи, наприклад, про обов'язки суб'єктів господарювання, про акредитацію, а також суттєво перероблені розділи про стандартизацію та контроль за ринком.

Новий *Синій посібник* [35] був розроблений у тісній співпраці з державними органами країн – членів ЄС і оновлений на початку 2016 р.

---

[35] The Blue Guide on the implementation of EU product rules 2016. In: *Office Journal of the European Union*, 26. 7. 2016, http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/18027/ (доступно: 10. 9. 2016).

Official Journal C 272
of the European Union

English edition Information and Notices Volume 59
26 July 2016

Contents

II *Information*

INFORMATION FROM EUROPEAN UNION INSTITUTIONS, BODIES, OFFICES AND AGENCIES

European Commission

2016/C 272/01 Commission Notice — The 'Blue Guide' on the implementation of EU products rules 2016 [1] 1

This guide primarily relates to the Union legislation on:

— The restriction of the use of certain hazardous substances in electrical and electronic equipment (Directive 2011/65/EU)
— Appliances burning gaseous fuels (Directive 2009/142/EC)
— Ecodesign requirements for energy-related products (Directive 2009/125/EC)
— Simple pressure vessels (Directive 2009/105/EC and Directive 2014/29/EU)
— Toys' safety (Directive 2009/48/EC)
— Electrical equipment designed for use within certain voltage limits (Directive 2006/95/EC and Directive 2014/35/EU)
— Machinery (Directive 2006/42/EC)
— Electromagnetic compatibility (Directive 2004/108/EC and Directive 2014/30/EU)
— Measuring instruments (Directive 2004/22/EC and Directive 2014/32/EU)
— Non-automatic weighing instruments (Directive 2009/23/EC and Directive 2014/31/EU)
— Cableway installations designed to carry persons (Directive 2000/9/EC)
— Radio equipment and telecommunications terminal equipment (Directive 1999/5/EC and Directive 2014/53/EU)
— Active implantable medical devices (Directive 90/385/EEC)
— Medical devices (Directive 93/42/EEC)
— *In vitro* diagnostic medical devices (Directive 98/79/EC)
— Pressure equipment (Directive 97/23/EC and Directive 2014/68/EU)
— Transportable Pressure equipment (Directive 2010/35/EU)
— Aerosol Dispensers (Directive 75/324/EEC as amended)
— Lifts (Directive 95/16/EC and 2014/33/EU)
— Recreational craft (Directive 94/25/EC and Directive 2013/53/EU)
— Equipment and protective systems intended for use in potentially explosive atmospheres (Directive 94/9/EC and Directive 2014/34/EU)
— Explosives for civil uses (Directive 93/15/EEC and Directive 2014/28/EU)
— Pyrotechnics (Directive 2013/29/EU)
— Regulation on the Labelling of Tyres (Regulation (EC) No 1222/2009)
— Personal protective equipment (Directive 89/686/EEC)
— Marine equipment (Directive 96/98/EC and Directive 2014/90/EU)
— Noise emission in the environment by equipment for use outdoors (Directive 2000/14/EC)
— Emissions from non-road mobile machinery (Directive 97/68/EC as amended)
— Energy labelling (Directive 2010/30/EU)

[28] Decision No 768/2008/EC and Regulation (EC) No 765/2008.

Вибрані джерела з веб-сайту Комісії з вибраних тем безпеки виробів і вільного руху товарів на спільному ринку ЄС:

- *European Committee for Standardization* [CEN], http://www.cen.eu/Pages/default.aspx (доступно: 10. 9. 2016).
- *European Committee for Electrotechnical Standardization* [CENELEC], https://www.cenelec.eu/ (доступно: 10. 9. 2016).
- *European Telecommunications Standards Institute* [ETSI], http://www.etsi.org/index.php (доступно: 10. 9. 2016).
- *New Approach Standardization in the European Internal Market*, http://www.newapproach.org/Directives/DirectiveList.asp (доступно: 10. 9. 2016).
- *Single Market for Goods – European Commission*, http://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/ (доступно: 10. 9. 2016).
- *Free movement in harmonised and non-harmonised sectors* ..., http://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/free-movement-sectors/ (prístup 10. 9. 2016).
- *Building blocks of the Single Market –European Commission*, ec.europa.eu/growth/single-market/goods/building-blocks/index_en.htm (доступно: 10. 9. 2016).
- Product Safety and Market Surveillance Package ..., http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/product_safety_legislation/product_safety_and_market_surveillance_package/index_en.htm (доступно: 10. 9. 2016).
- Reinforcing product safety and market surveillance ..., http://www.consilium.europa.eu/en/policies/product-safety-market-surveillance/ (доступно: 10. 9. 2016).
- Consumer safety, http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/index_en.htm (доступно: 10. 9. 2016).